

Szlovákia

Szerző:

Hajdú András

MCC Politikatudományi Műhely

Pásztor Ladislav

nyugalmazott ezredes

Közreműködő:

Szabó Botond

MCC Geopolitikai Műhely

Adatok (2021):

Lakosság: 5 449 270 fő

Népszaporulat: -0,31 százalék, -16 896 fő

Etnikai megoszlás: 880,7 százalék szlovák, 8,5 százalék magyar, 2 százalék cigány, 0,6 százalék cseh, 0,6 százalék ruszin, 0,1 százalék ukrán, 0,1 százalék lengyel, 0,1 százalék morva, 0,1 százalék német, 7,2 százalék egyéb

Magyar lakosság: 458 467 (2011)

GDP (PPP): 194,08 milliárd dollár

GDP/fő (PPP): 35 547 dollár

Gazdasági növekedés: +4,4 százalék

2021 főbb eseményei Szlovákiában

2021 legfontosabb belpolitikai eseménye a tavaszi koalíciós válság volt, amely az Egyszerű Emberek és Független Személyiségek (OĽaNO) politikusának, Igor Matovičnak a távozásához, és a szintén az OĽaNO-hoz tartozó új miniszterelnök, Eduard Heger hivatalba lépéséhez vezetett. Az év kezdetén a koronavírus-járvány eszkalálódott az országban, és február közepén a szlovák kormány külföldi segítséget (orvosok és ápolók áthelyezését, súlyos betegek átvételét,

tárgyi eszközöket) kért az egészségügy teljes összeomlásának elkerülése érdekében.¹ Ausztria katonai egészségügyi személyzet vezényletével, Lengyelország intenzív terápiás betegek átvételével, Magyarország pedig a többi közt lélegeztetőgépekkel támogatta Szlovákiát a kritikus hetekben. A közös uniós vakcinarendelés teljesítésének problémái miatt Matovič kezdeményezte a Szputnyik V vakcina beszerzését, és ennek részleteit feltehetően már azt megelőzően egyeztetette az oroszokkal, hogy a javaslatot a miniszterei elé tárta volna.

A legkisebb kormánypárt, a liberális Emberekért (Za Ľudí) határozottan elnevezte az orosz vakcina megrendelését és alkalmazását. A szlovák gyógyszerfelügyelet kapacitáskorlátokra hivatkozva nem vállalta a Szputnyik V ideiglenes engedélyezését, és a kérdés rendezését az Európai Gyógyszerügynökségre hárította. Ennek ellenére Matovič ragaszkodott a Szputnyik V megrendeléséhez, március 1-jén pedig személyesen vette át az első szállítmányt. Ezzel viszont kiváltotta a koalíciós pártok több politikusának felháborodását, és még inkább elmérgesítette azokat a konfliktusokat, amelyek a kormány megalakulása óta rendre érzékelhetővé váltak.² Az ügy következményeként március 11-én lemondott Marek Krajčí (OLaNO) egészségügyi miniszter,³ majd március 15-én Richard Sulík miniszterelnök-helyettes és gazdasági miniszter, a Szabadság és Szolidaritás (SaS) elnöke nyilvánosan is felszólította Matovičot, hogy március 24-ig távozzon a kormány éléről, ellenkező esetben ugyanis kilépnek a koalícióból. Sulík ultimátumához csatlakozott a Za Ľudí elnöke, Veronika Remisová is,⁴ aki viszont azt is kérte, hogy Matovič mellett Sulík is távozzon a kormányból, mert személyes konfliktusuk megbénítja a koalíció működését. A két párt kilépése a kormány parlamenti többségének megszűnését jelentette volna, ennek ellenére az OLaNO frakciója kiállt Matovič mellett. Néhány nap múlva azonban Matovič felajánlotta lemondását abban az esetben, ha a kor-

1 „Szlovákia orvosokat és nővéreket kér a többi tagállamtól”, *Infostart*, 2021. február 18., <https://infostart.hu/kulfold/2021/02/18/szlovakia-orvosokat-es-noverekeket-ker-a-tobbi-tagallamtol>.

2 „Még az is lehet, hogy két hét múlva nem Igor Matovičnak hívják a szlovák miniszterelnököt”, *Makronóm*, 2021. március 4., https://makronom.mandiner.hu/cikk/20210304_val-sag_es_vakcinaharc_szlovakiaban.

3 „Lemondott Marek Krajčí egészségügyi miniszter”, *Új Szó*, 2021. március 11., <https://uj szo.com/kozelet/marek-krajci-lemond-a-posztjarol>.

4 „Remisováék hatalmon akarnak maradni, de Matovič és Sulík nélkül”, *Ma7*, 2021. március 15., <https://ma7.sk/aktualis/remisovaek-hatalmon-akarnak-maradni-de-matovic-es-sulik-nelkul>.

mányban részt vevő több más politikus (így többek közt Sulík) is feladja aktuális tisztségét. A koalíciós pártok küzdelme során több miniszter is lemondott, Matovič azonban még március 24-én is hivatalban volt, ezért a SaS másnap felfüggesztette a kormányzásban történő részvételét. Március 28-án Matovič bejelentette, hogy hajlandó „helyet cserélni” Eduard Heger pénzügyminiszterrel, amennyiben ez lehetővé teszi a négypárti koalíció munkájának folytatását. Két nappal később Zuzana Caputová államfő elfogadta Matovič lemondását, és kinevezte az új miniszterelnököt, Eduard Hegert.⁵

Heger személyével kapcsolatban a legfontosabb kérdés az volt, hogy elődjéhez képest mennyire fog eltérő stílust képviselni, és lesz-e olyan kérdés, amelyben kettejük konfrontálódni fog egymással. Bár az új miniszterelnök vezetésével a kormány munkája stabilnak tűnt, a tavaszi válsághoz vezető konfliktusok nem tűntek el a koalícióból: Matovič és Sulík továbbra is támadják egymást, Matovič rendre konfrontálódik más miniszterekkel és az államfővel is, Boris Kollár és pártja, a Család Vagyunk (Sme Rodina) rendszeresen gesztusokat tesz az ellenzéki pártok felé, a Za Ľudí sorsa pedig a közvélemény-kutatások szerint már 2021-ben megpecsételődött. A kormány megalakulásától kezdve kérdéses volt, hogy a rendkívül egoista, a korábbi években harsányan elitellenes, ellenzéki tevékenységre specializálódott politikusok hogyan tudnak majd hatékonyan kormányozni. Ezt a problémát Matovič hátralépése sem oldotta meg teljes mértékben, ráadásul a koalíción belül Boris Kollár pártjával is egyre nehezebb együttműködni, így több (például az egészségügyi reformmal vagy a nemzeti parkok helyzetével kapcsolatos) döntést végül annak támogatása nélkül fogadtak el.

A belső problémák mellett a kormányra egyre súlyosabb külső nyomásként nehezedik a járvány, a társadalmi elégedetlenség (példának okáért a korlátozások vagy az új felsőoktatási törvény elleni tüntetések) és az egyre szaporodó gazdasági nehézségek. A koalíciós politikusok gyakran a nyilvánosság előtt vitatkoznak egymással, korábban határozottnak tűnő álláspontjukat pedig rendre megváltoztatják, ez pedig a 2020-as választást követő várakozásokhoz képest komoly csalódást jelent a szlovákiai választók számára. A problémát érzékelve az ellenzéki pártok megpróbálták kitörni a velük kapcsolatos korrupciós ügyekhez és a rendvédelmi szervezetben zajló harcokhoz kapcsolódó negatív skatulyából. 600 ezer aláírást gyűjtöttek az előrehozott választásról szóló népszavazás kiírása

5 „Befejezte a Matovič-kormány”, *Új Szó*, 2021. március 30., <https://ujso.com/kozelet/befejezte-a-matovic-kormany>.

érdekében, Zuzana Caputová államfő azonban állásfoglalást kért az alkotmánybíróságtól, az pedig júliusban alkotmányellenesnek ítélte a kezdeményezést.⁶

Az ország egy jelentős társadalmi rétege oltásellenes, a többség pedig elégedetlen a kormányzati lépésekkel, ezért az ellenzéki pártok a koronavírusban találtak rá arra a lehetőségre, ami kitörési pontot kínál számukra a 2020-as kormányváltáshoz vezető korrupció témaköréből. Az Irány (Smer) politikusa, Robert Fico rendre kétségbe vonja az oltás hatékonyságát és a vakcinák biztonságát,⁷ a Hang (Hlas) politikusa, Peter Pellegrini pedig nincs beoltva, bár nem támadja olyan hevesen az oltási kampányt, mint elődje.

Az ellenzéki oldalon még egy fontos változás történt 2021-ben. Marián Kotleba pártja, a Szlovák Nemzeti Párt (ĽSNS) már a 2020-as választást követően bomlásnak indult, és számos politikusát elveszítette, akik közül többen is a Köztársaság (Republika) nevű párt újraélesztésébe fogtak. Ezt még Ivan Gašparovič egykori házelnök alapította, miután szakított Vladimír Mečiarral. A párt Gašparovič 2004-es államfővé választását követően gyakorlatilag megszűnt, most azonban lehetőséget kínált a Kotlebával szembe forduló politikusok egy részének, így már öt parlamenti és egy EP-képviselővel rendelkezik, a közvélemény-kutatásokban pedig rendre az 5 százalékos küszöb felett méri.

A 2020-as parlamenti választáson a Magyar Közösség Pártja (MKP) kisebb szervezetekkel kiegészített listája és az előző ciklusban kormányzó Most-Híd sem tudta átlépni a parlamenti küszöböt, így újra napirendre került a magyar politikai egység megteremtésének kérdése. Bár sokak számára ez a megoldás tűnik ideálisnak, érdemes megjegyezni, hogy a szlovákiai magyar közösség korábban csak két alkalommal (1936-ban és 1998-ban) tudott olyan pártot létrehozni, amely képes volt lefedni a magyar politikusok széles skáláját, meg tudta szólítani a magyar választók döntő többségét, egyúttal pedig hatékony érdeképviseletet valósított meg.

A 2020-as kudarc után a magyar politikusok minden irányból nyomás alá kerültek, hogy új politikai alternatívát kínáljanak. Ezt egy hosszú egyeztetési folyamat lezárásaként 2021. március 23-án mutatták be a Szövetség: Magya-

6 „Nem jött össze az ellenzéknek: Nem jó a választási ciklus lerövidítéséről szóló kérdés”, *Ma7*, 2021. július 7., <https://ma7.sk/aktualis/nem-jott-ossze-az-ellenzeknek-nem-jo-a-valasztasi-ciklus-leroviditeserol-szolo-kerdes>.

7 „Ahogy a csehek látják –A legfőbb oltásellenző Robert Fico Szlovákiában”, *Ma7*, 2021. augusztus 14., <https://ma7.sk/nagyvilag/ahogy-a-csehek-latjak-a-legfobb-oltasellenzo-robert-fico-szlovakiaban>.

rok, Nemzetiségek, Régiók, röviden Szövetség nevű új párt formájában. Ennek elnökét az MKP (Forró Krisztián), országos tanácsának elnökét a Híd (Sólymos László), szakmai alelnökét pedig az Összefogás (Mózes Szabolcs) adja. A Szövetség hivatalosan októbertől létezik, a közvélemény-kutatási eredmények azonban eddig inkább azokat igazolják, akik fenntartásokat fogalmaztak meg a három, sok kérdésben egymással szembenálló párt egyesülésének gyors eredményességével kapcsolatban. A Szövetség támogatottsága a közvélemény-kutatásokban eddig 4-5 százalék körül mozgott, ami arra utal, hogy önmagában egy új párt létrehozása (már vagy még) nem mozgósítja a magyar választókat.

A 2021-es népszámlálás első gyorsjelentései arra utalnak, hogy az elmúlt tíz év során a magyar közösség létszáma érdemben nem változott, ami a 2001–2011 közötti időszakban bekövetkező, 520 ezerről 458 ezer főre történő csökkenéshez⁸ viszonyítva jelentős változás. 2021-ben 422 ezer fő elsődleges, 34 ezer fő pedig másodlagos identitásként jelölte azt, hogy magyar nemzetiségű, magyar anyanyelvűnek pedig 462 ezren vallották magukat.⁹ Szlovákia lakossága a népszámlálás szerint 5 millió 449 ezer fő, így a magyar lakosság aránya 8-8,5 százalék körül mozog, ami továbbra is biztosítja a háttérret egy etnikai alapon szerveződő, 5 százalék feletti támogatottsággal rendelkező párthoz.

Várható főbb gazdasági és belpolitikai folyamatok 2022-ben

2022 januárjában a Smer a parlamenti ciklus lerövidítését lehetővé tévő alkotmánymódosításról, illetve az amerikai katonai jelenlétről szóló népszavazáshoz, a Hlas pedig szociális kérdésekben kezdett aláírásgyűjtésbe. Az akciókhoz a Republika is csatlakozott.¹⁰ Az alkotmánymódosítás kérdéséről a Család Vagyunk (Sme Rodina) nevű párt és egyben a parlament elnöke, Boris Kollár is tárgyal

8 „Szlovákiai népszámlálás: tíz év alatt nőtt a lakosságszám”, *Infostart*, 2022. január 2., <https://infostart.hu/tudositoink/2022/01/02/szlovakiai-nepszamlalas-tiz-ev-alatt-nott-a-lakossagszam>.

9 „Népszámlálás: 422 + 34 ezer magyar él az országban”, *Új Szó*, 2022. január 20., <https://ujso.com/kozelet/nepszamlalas-422-34-ezer-magyar-el-az-orszagban>.

10 „Az ellenzék a koalíciót bírálja, amiért közölünk senki nem jelent meg Kollár kerekasztal-beszélgetésén”, *Új Szó*, 2022. január 18., <https://ujso.com/kozelet/az-ellenzek-a-koaliciot-biralja-amiert-senki-kozuluk-nem-jelent-meg-kollar-kerekasztal>.

az ellenzéki pártokkal, s ezzel kiváltotta koalíciós partnerei éles bírálatát. Ennek ellenére lépése valószínűleg senkinek sem jelentett komoly meglepetést. Egyre határozottabb együttműködés mutatkozik a Smer és a választás után kiszakadt Hlas, a 2006–2010, majd 2016–2020 között koalíciós partnert jelentő, jelenleg azonban parlamenten kívüli SNS és a Kotlebától megszabadult Republika között, ami előrevetíti a „klasszikus” baloldali-nacionalista blokk újjászületését. A fenti pártok január végén közös tüntetést tartottak a kormány Covid–19-intézkedéseivel szemben,¹¹ ez pedig mindenkit arra figyelmeztetett, hogy nemcsak Fico ellen, hanem az ő kezdeményezésére is komoly létszámban lehet az utcára szólítani választókat, illetve hogy a politikus minden korábbi konfliktus ellenére képes megtalálni a közös hangot Peter Pellegrinivel (Hlas), Andrej Dankóval (SNS), sőt már Milan Uhríkkal (Republika) és akár Boris Kolláral (Sme Rodina) is.

A koalíciós pártok folyamatos és látványos vitái, illetve az ellenzéki együttműködés formálódása ellenére sem valószínű az előrehozott választás. A kormánypártok jelenleg kényelmes parlamenti többséggel rendelkeznek, és a közvélemény-kutatások tükrében, valamint az uniós helyreállítási alaphoz érkező források miatt egyiküknek sem érdeke az aktuális állapot felborítása.

Az uniós helyreállítási alaphoz elérhető források kiemelt jelentőségűek Szlovákia számára, mert 2020-ban a külföldi beruházások nagysága több mint 80 százalékkal csökkent,¹² ami csak részben magyarázható a koronavírussal, a lezárásokkal és az ellátási láncok működésében jelentkező problémákkal. Az országba érkező külföldi tőke mértéke évek óta csökken, a gazdaságban pedig olyan szektorok számítanak dominánsnak (így például az autógyártás), melyek az utóbbi időszakban számos kihívással találták szembe magukat, és komoly átalakulás előtt állnak. Szlovákiába több éve nem érkezett új, innovatív technológiát alkalmazó külföldi nagyberuházó, a szlovák kis- és középvállalatok döntő többsége a belső piacra termel, az ország lakossága egyre inkább elöregszik, nem lassul a regionális különbségek kinyílása, és a romák integrációjáért sem indult komoly erőforrásokra támaszkodó program. Emellett az utóbbi években az állam és a lakosság adósságállománya is jelentősen megnövekedett, ami a belső erőforrásokra építő fejlesztési programok életképességével kapcsolatban is sú-

11 „Robert Fico már felkelést vizionált a pozsonyi oltásellenes tüntetésen”, *Azonnali*, 2022. január 27., https://azonnali.hu/cikk/20220127_video-fico-mar-felkelest-vizionalt-a-pozsonyi-oltasellenes-tuntetesen.

12 „Elhúzódó válság, öregedő társadalom”, *Ma7*, 2021. június 26., <https://ma7.sk/gazdasag/elhuzodo-valsag-oregedo-tarsadalom>.

lyos kérdéseket vet fel. A Fico- és Pellegrini-kormányok után Matovič és Heger sem mert nyíltan szembenézni ezekkel a kérdésekkel, amelyek azonban egyre komolyabb kockázatként jelentkeznek a Szlovákia jövőjével kapcsolatos elemzésekben és vitákban.

Kül- és biztonságpolitika

2021. január 27-én a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elfogadta Szlovákia új védelmi stratégiáját (*Obranná stratégia, OS*),¹³ január 28-án pedig az új biztonsági stratégiáját (*Bezpečnostná stratégia, BS*) is,¹⁴ amelyeket a kormány még 2020 decemberében hagyott jóvá. Ezt követte 2021 júliusában a kormány által elfogadott új katonai stratégia (*Vojenská stratégia, VS*).¹⁵ Az említett biztonsági dokumentumok az elavult és az aktuális biztonsági helyzetet nem tükröző stratégiákat – vagyis a 2005-től érvényes biztonsági és védelmi, valamint a 2001-ben elfogadott katonai stratégiát – váltották le. A mostani új stratégiai dokumentumokat megelőzően ugyan készültek biztonsági és védelmi stratégiák – és 2017-ben az előző kormány el is fogadta ezeket –, de politikai okok miatt nem terjesztették be őket a Szlovák Nemzeti Tanács elé,¹⁶ így tehát a 2017-es katonastratégia-tervezetet sem fogadhatták el.¹⁷

13 „Obranná stratégia Slovenskej republiky”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*, 2021. január, https://www.mosr.sk/data/files/4286_obranna-strategia-sr-2021.pdf.

14 „Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky”, *Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky*, 2021. január, <https://www.mzv.sk/documents/10182/4638188/bezpecnostna-strategia.pdf>.

15 „Vojenská stratégia Slovenskej republiky”, *Úrad vlády Slovenskej republiky*, 2021. július 6., <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=41932D661A1A4CA4B04415E5BC-DA2250-9A5D24E54FE2D2A3417CA9B322FD1088>.

16 Pásztor, Ladislav: „The effects of the current security system’s transformation on the security of the central European nation states”, *Hungarian Defence Review*, 148. évf., 2. sz., 2021. augusztus 12., <https://kiadvany.magyarhonvedseg.hu/index.php/honvszemle/article/view/563/535>. 66.

17 Szlovákiában a biztonsági és védelmi stratégiát a kormány előterjesztése alapján a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa, míg a katonai stratégiát – az előző stratégiákból kiindulva – a kormány saját hatáskörében fogadja el.

Az új nemzetbiztonsági dokumentumok megerősítik Szlovákia elkötelezettségét a szabadság, a demokrácia, a jogállamiság és a nemzetközi jog betartása mellett. Ennek értelmében az effektív multilateralizmus központi pillérének az ENSZ-t tekintik, a transzatlanti együttműködés stratégiai szövetségeseiként pedig kiemelt partnernek tartják az Egyesült Államokat, és fontosnak ítélik az amerikai katonai jelenlét megtartását Európa területén – a NATO-t pedig Szlovákia biztonsági sarokkövének látják. Ugyanakkor az új BS megerősítette Szlovákia elkötelezettségét a NATO békefenntartó műveleteinek támogatása, kiemelten az előretolt többnemzeti zászlóalj-harccsoportban való részvétel (*Enhanced Forward Presence, eFP*) iránt. Egyúttal támogatását fejezte ki a NATO bővítésével, mindenekelőtt Ukrajna, Georgia és a nyugat-balkáni országok felvételével kapcsolatban. Szlovákia elkötelezett az Európai Unió – főként az EU közös kül- és biztonságpolitikája, valamint a közös védelempolitika megvalósítása – iránt, valamint a NATO és az EU közötti hatékony, egymás tevékenységének kölcsönös kiegészítésén és a két szervezet közötti szinergián alapuló együttműködés végrehajtásának támogatásában. Az európai szomszédságpolitikával kapcsolatban Szlovákia kihívásnak tekinti az Ukrajna területén folytatott fegyveres konfliktus befejezését és Ukrajna területi integritásának visszaállítását – beleértve ebbe az Oroszország által annektált Krím félszigetet is. A keleti irány mellett Szlovákia fontosnak tartja a nyugat-balkáni térség stabilitását, valamint hozzá kíván járulni a helyi és regionális konfliktusok okainak és következményeinek felszámolásához. Az EU-n belül kiemelten a V4-ek és a slavkovi nyilatkozat alapján Ausztria felé irányuló együttműködést tekinti fontosnak, szem előtt tartva saját érdekeinek előmozdítását. Ugyanakkor a közös EU-s és NATO-s kötelezettségvállalást, az értékek és az európai, illetve az euroatlanti térség biztonsági kihívásainak kezeléséhez szükséges magatartást gyakorolja. Szlovákia Oroszországgal szembeni politikáját továbbra is a közös érdekek metszéspontjainak keresésére, és a nyílt kritikai párbeszédre kívánja alapozni. Ugyanakkor kijelenti, hogy az Oroszország által katonai, biztonsági és politikai területen alkalmazott konfrontatív tevékenység komoly biztonsági kihívást jelent az euroatlanti térség biztonsága számára, beleértve ebbe azt is, hogy gyengíti a NATO és az EU egységét. A BS Kínát fontos résztvevőnek és partnernek tekinti a globális kihívások kezelésében, ugyanakkor gazdasági és technológiai területen az EU versenytársának és rendszerbeli riválisának is.¹⁸

18 Lásd https://www.mosr.sk/data/files/4286_obranna-strategia-sr-2021.pdf.

A BS problémaként nevesíti a szlovák nemzeti érdekeket veszélyeztethető – külső szereplők által felhasználható és a társadalom megosztását gerjesztő – irredentizmust, a szeparatizmust és a történelmi követelések fenntartását, beleértve ebbe a világháború utáni békemegállapodások és békeszerződések megkérdőjelezését is.¹⁹

Szlovákia 2021-ben is folytatta a Szlovák Fegyveres Erők (SAF) haditechnikai eszközeinek lecserélését: a megrendelt huszonöt darabból júliusban átadták az első nyolc új, saját fejlesztésű és gyártású 155 mm-es Zuzana 2 önjáró löveget. A többi darab 2023-ig folyamatosan érkezik majd a SAF részére.²⁰ 2021 decemberétől az új típusú önjáró lövegből kilenc darab már a NATO Lettországból átlomásozó megerősített előretolt jelenlétű multinacionális eFP-kontingensének kötelékében szolgáló 135 katona tevékenységét támogatja.²¹ 2021 márciusában az izraeli és a szlovák védelmi minisztérium képviselői aláírták azon tizenhét darab, 148,2 millió euró értékű közép-, kis és közeli hatótávolságú 3D-lokátor akvizíciójáról szóló szerződést, amelynek tárgyalásait még az előző kormányzat indította el.²² A szlovák kormány jóváhagyta további két darab amerikai UH-60M Black Hawk SOF helikopter beszerzését is. Ennek értéke 102,6 millió euró, viszont mindebből 42,7 millió eurót (50 millió dollárt) a *Foreign Military Sales* program keretein belül az amerikai kormány ad. Így a meglévő kilenc darab

19 Uo., 39. bekezdés

20 „Delostrelci si prevzali nové samohybné kanónové húfnice ZUZANA 2”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*, 2021. július 22., <https://www.mosr.sk/49792-sk/-delostrelci-si-prevzali-nove-samohybne-kanonove-hufnice-zuzana-2/>.

21 „Slovenský kontingent v Lotyšsku je ceneným príspevkom ku kolektívnej obrane Aliancie”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*, 2021. december 21., <https://www.mosr.sk/50796-sk/slovensky-kontingent-v-lotyssku-je-cenenym-prispevkom-ku-kolektivnej-obrane-aliancie/>.

22 „Slovensko nakúpi od Izraela 3D rádiolokátory za takmer 150 miliónov eur”, *HNonline.sk*, 2021. január 13., <https://slovensko.hnonline.sk/2279974-slovensko-nakupi-od-izraela-3d-radiolokatory-za-takmer-150-milionov-eur>; „Slovensko podpísalo s Izraelom zmluvu na nové 3D rádiolokátory pre Ozbrojené sily SR, finálny kontrakt znamená úsporu 11,7 milióna eur a garantuje zapojenie slovenského obranného priemyslu”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*, 2021. március 25., <https://www.mosr.sk/48965-sk/slovensko-podpisalo-s-izraelom-zmluvu-na-nove-3d-radiolokatory-pre-ozbrojene-sily-sr-finalny-kontrakt-znamenau-sporu-117-miliona-eur-a-garantuje-zapojenie-slovenskeho-obranneho-priemyslu/>.

UH-60M helikopterből álló flotta 2025-re már tizenegy darabból fog állni.²³ A harci eszközök lecserélése mellett folytatódott a hadsereg készleteinek feltöltése²⁴ és infrastruktúrájának fejlesztése²⁵ is, körülbelül 48 millió euró értékben.

Az afganisztáni szövetséges erők kivonulásának idején Szlovákia sikeresen hazaszállította külszolgálatot teljesítő katonáit, a nekik segítséget és támogatást nyújtó afgán állampolgárokat és az országban tartózkodó szlovák állampolgárokat is.²⁶ A világjárvány hatásaira tekintettel és annak függvényében a szlovák katonák folytatták a részvételt a külföldi NATO-, ENSZ- és EU-missziókban, illetve a hazai és a nemzetközi gyakorlatokon.²⁷ Mindezek mellett a 2020. évben a katonák a lakosság tesztelésével kapcsolatos feladatok támogatásához is hozzájárultak.²⁸

Trendek és forgatókönyvek

A szlovák koalíció a kormányfőcsere ellenére sem egységes. A négy kormánypárt továbbra sem tud megegyezni fontos kérdésekben, így például az uniós helyreállítási alaphoz szükséges reformokkal vagy a korrupció elleni harccal

23 „Štúdia uskutočniteľnosti zostavená podľa rámca na hodnotenie verejných investičných projektov v SR s bližšie špecifikovanými technickými parametrami dvoch viacúčelových vrtuľníkov UH-60M s výbavou pre sily pre špeciálne operácie s využitím fondov schválených vládou USA”, *Úrad vlády Slovenskej republiky*, 2021. június 2., <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=4E48842D449C433DAC5C94684BEB94D9-EF2A665C6992D227CB-6F16B5A395038A>.

24 „eBulletin č. 49/2021”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republik*, 2021. december 6–12., <https://www.mosr.sk/data/att/153538.pdf>; „eBulletin č. 49/2021”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republik*, 2021. április 26. – május 2., <https://www.mosr.sk/data/att/150727.pdf>.

25 „eBulletin č. 51/2021”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republik*, 2021. december 20–26., <https://www.mosr.sk/data/att/153626.pdf>; „eBulletin č. 15/2021”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republik*, 2021. április 12–18., <https://www.mosr.sk/data/att/150683.pdf>.

26 „eBulletin č. 33/2021”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republik*, 2021. augusztus 16–22., <https://www.mosr.sk/data/att/152013.pdf>; „eBulletin č. 35/2021”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republik*, 2021. augusztus 30. – szeptember 5., <https://www.mosr.sk/data/att/152261.pdf>.

27 „Ozbrojené sily v najbližšom období významne utlmujú výcvik”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republik*, 2021. november 27., <https://www.mosr.sk/50686-sk/ozbrojene-sily-v-najblizsom-obdobi-vyznamne-utlmuju-vycvik/>.

28 Pásztor, Ladislav: „A Covid-19 és a Szlovák Köztársaság Fegyveres Erőinek szerepvállalása a járvány idején”. *A Haza szolgálatában konferenciakötet*. Budapest, Doktoranduszok Országos Szövetsége, 2021. 52–80.

kapcsolatban, pedig ez utóbbi az OľaNO és személyesen Matovič fő célkitűzése és ígérete volt. Ezekben a kérdésekben (is) nyilvánvalóvá vált, hogy a kormánypártok vezetőinek személyes sérelmei, a kormánypárt által jelölt köztisztviselőknek és a kormánypártközeli embereknek (például Vladimír Pčoliskýnak, a Szlovák Információs Szolgálat igazgatójának) a bebörtönzése vagy Matovič, illetve a házelnök Kollár személyes céljai gyakran felülírják a kormánypártok döntéseit. A Heger-kormányzat a konfliktusok erősödése és az ellenzéki pártok népszerűségének növekedése, szorosabbá váló kooperációja ellenére nagy valószínűséggel kitölti mandátumát, egy újabb miniszterelnök-cserét azonban már nehezen bírna ki a koalíció. Az előrehozott választások megtartása viszont egyik kormánypártnak sem állna érdekében.

A következő években Szlovákia továbbra is támogatni fogja Ukrajna EU- és NATO-csatlakozási szándékát, amit egyben a regionális prioritások közé sorol, és a regionális biztonság erősítésének tekint. Ezzel összhangban Oroszország esetében továbbra is igyekszik egyértelműen megnevezni a Keletről érkező biztonsági kihívásokat és fenyegetéseket. Nem fogja azonban figyelmen kívül hagyni a déli és délkeleti irányból rá leselkedő biztonsági kihívásokat és veszélyeket sem. Ezt a pozsonyi kormány azal is egyértelművé tette, hogy öt szlovák katonát küldött a székesfehérvári székhelyű – és magyar kezdeményezés alapján megalakult – Közép-európai Többnemzeti Hadosztály-parancsnokság kötelékéhez.²⁹ A döntést egyúttal a magyar–szlovák biztonsági és védelmi kapcsolatok magasabb szintre emelésének is lehet tekinteni.

Szlovákia euroatlanti, ezen belül az USA iránti elkötelezettségének nyomatékos hangoztatása, elsősorban a külügyet vezető Ivan Korčok és a védelmi tárcát irányító Jaroslav Naď részéről kezd kontraproduktívan hatni a közvéleményre. Az USA iránti elkötelezettséget igazolja az Egyesült Államok és Szlovákia közötti védelmi együttműködési megállapodás (*Defence Cooperation Agreement*) aláírását megelőző tárcaközi egyeztetés megkezdése, amelyet a külügyi és a védelmi minisztérium kezdeményezett.³⁰ A megállapodás véglegesítése és aláírása viszont nem lesz egyszerű, egyrészt az ellenzék támadásai, másrészt pedig

29 Skrinýár Eszter: „Ambiciózus, nem lehetetlen – kihívás, nem akadály”, honvedelem.hu, 2021. december 17., <https://honvedelem.hu/hirek/ambiciozus-nem-lehetetlen-kihivas-nem-akadaly.html>.

30 „DCA môže významne zvýšiť úroveň bezpečnosti Slovenska aj NATO”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*, 2021. december 14., <https://www.mosr.sk/50774-sk/dca-moze-vyznamne-zvysit-uroven-bezpecnosti-slovenska-aj-nato/>.

a kormánypártokon belüli egyetértés hiánya miatt.³¹ Folytatódik a tizennégy darab – 1,6 milliárd euró értékű – F–16 C/D Block70 beszerzése; az első hét repülőt 2023-ig szállítják majd le Szlovákiának.³²

A világvárvány negatív gazdasági hatásai ellenére a SAF fejlesztése és a harci eszközök lecserélése továbbra is folytatódni fog. Az erre irányuló eltökélt szándékot igazolja a 2021 szeptemberében a pozsonyi kormány által elfogadott 76 darab, 8x8 kerekes harckocsi beszerzése, összesen 332 millió euró értékben.³³ A nemzetközi beszerzésre a kitűzött időpontig, 2021. december 31-ig cseh, finn, román, spanyol és amerikai székhellyel rendelkező védelmi ipari cégek jelentkeztek.³⁴ A kormány ugyanakkor jóváhagyta 152 darab, 1,74 milliárd euró értékű láncaltapas harci jármű beszerzését is.³⁵ A harci eszközök szállítása viszont csak a későbbi években fog megkezdődni, így tovább folytatódik a SAF jelenlegi eszközparkjának avulása, és tovább húzódik a gépesített nehézdandár felállítása. Emellett problémát fog okozni az emberi erőforrások hiánya és a tapasztalt katonák szolgálati nyugdíjba vonulása is.³⁶ Így a SAF hivatásos katonai állományának növelése (a mostani körülbelül 16 400 fős békeidőben szolgáló létszámot 2028-ra 20 633 főre kellene emelni)³⁷ komoly kihívást jelent, már csak annak

31 „Generálna prokuratúra odmieta návrh obrannej dohody s USA”, *SME*, 2021. január 04., <https://domov.sme.sk/c/22814949/generalna-prokuratura-odmieta-navrh-obrannej-dohody-s-usa-podala-35-pripomienok.html>.

32 „Slávnostná graduácia prvých slovenských pilotov F-16”, *Veliteľstvo Vzdušných síl OS SR*, 2021. október 18., <https://vvzs.mil.sk/98050/?pg=1>; „Štyria zo 16 slovenských pilotov stíhačiek F-16 sú v záverečnej fáze výcviku”, *Denník N*, 2021. október 29., <https://dennikn.sk/minuta/2591951/>.

33 „Obstaranie Bojových obrnených vozidiel 8x8 (BOV 8x8)”, *Úrad vlády Slovenskej republiky*, 2021. szeptember 8., <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=D81F1CE61DA342F3A-1E1626359E77E2A-3DEE09AF5E4E54C2EF125A470A35D48F>.

34 „Ponuku na vozidlá 8x8 pre Ozbrojené sily SR zaslalo päť krajín, hodnotiť ich bude projektový tím odborníkov”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*, 2021. január 03., <https://www.mosr.sk/50819-sk/ponuku-na-vozidla-8x8-pre-ozbrojene-sily-sr-zaslalo-pat-krajin-hodnotit-ich-bude-projektovy-tim-odbornikov/>.

35 „Obstaranie Pásových bojových obrnených vozidiel a Pásových obrnených vozidiel (PBOV a POV)”, *Úrad vlády Slovenskej republiky*, 2021. szeptember 8., <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=A7D1D0B4314C4C03A07BE88687DFD199-C243CEC9C957A405BB-FC95DB9DAF572E>.

36 „Správa o činnosti Vojenského spravodajstva za rok 2020”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*, 2021. december 1., https://vs.mosr.sk/documents/sprava_o_cinnosti_vs_2020_svk.pdf.

37 „eBulletin č. 34/2021”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*, 2021. augusztus 23–29., <https://www.mosr.sk/data/att/152203.pdf>.

fényében is, hogy a sikerrel járó érdeklődők állományba lépésével, illetve az állományt elhagyó katonák levonása után,³⁸ a körülbelül évi ötszáz fős növekedés ellenére 2020 végén csupán az állomány 78,4 százaléka (13 140 fő) volt feltöltve.³⁹ –

A 2021-es év (és az előző évek) tapasztalataiból kiindulva, amikor az állampolgársági törvény különböző okok miatt (betegség, a Nemzeti Tanács koronavírus miatt berekesztett tárgyalása) nem jutott tovább a 2021. március 18-i első nemzeti tanácsi olvasásnál,⁴⁰ 2022-ben sem várható a szlovákiai magyar közösség kettős állampolgárságának elfogadható – enyhítést ígérő – rendezése. Sőt, a közös történelmi múlt máig megoldatlan problémái kapcsán további konfliktusok is jelentkeztek⁴¹ (a határon túli magyar történelmi örökség felújítására tett kezdeményezés, ingatlanok és szántóföld vásárlására tett kísérletek)⁴² a magyarországi – 2021 decemberétől érvényes – lakcímnnyilvántartással kapcsolatos szabályok módosítása során.⁴³

38 Uo.

39 „Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2020”, *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky*, 2022. január 5., https://www.mosr.sk/data/files/4358_komplexne-hodnotenie-ob-rany-sr-za-rok-2020.pdf. 13.

40 „Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov”, *Národná rada Slovenskej republiky* 2022. január 5., <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8138>.

41 „A sovíniszta Korčok nekiment Kóvérnek a kitelepítések és a Beneš-dekrétumok miatt”, *Körkép.sk*, 2021. augusztus 4., <https://korkep.sk/cikkek/belfold/2021/08/04/a-soviniszta-korcok-nekiment-kovernek-a-kitelepitesek-esa-benes-dekretumok-miatt/>.

42 „Minister I. Korčok: Dobré vzťahy s Maďarskom sú mojou prioritou. Ale podpory musia byť transparentné a poskytovať sa na základe dohodnutých pravidiel”, *Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky* 2021. október 5., https://www.mzv.sk/aktuality/detail/-/asset_publisher/Iw1ppvnScIPx/content/minister-i-korcok-dobre-vztahy-s-madarskom-su-mojou-prioritou-ale-podpory-musia-byt-transparentne-a-poskytovat-sa-na-zaklade-dohodnutych-pravidiel/10182; „The chief of Slovak diplomacy I. Korčok: Minister of Foreign Affairs and Trade Péter Szijjártó informed me that the Government of Hungary abolished the decree on the purchasing of land in neighboring countries”, *Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky* 2021. október 12., https://www.mzv.sk/web/en/news/detail/-/asset_publisher/oLViwP07vPxv/content/sef-slovenskej-diplomacie-i-korcok-minister-zahranicnych-veci-a-obchodu-peter-szijarto-ma-informoval-ze-vlada-madarskej-republiky-zrusila-uznesenie-o/10182.

43 „Legalizácia dvojakeho občianstva sa odkladá už takmer rok, koalícia má obavy z nového maďarského zákona”, *Denník N* 2021. december 8., <https://dennikn.sk/2641338/legalizacia-dvojakeho-obcianstva-sa-odklada-uz-takmer-rok-koalicia-ma-obavy-z-noveho-madar-skeho-zakona/?ref=list>.